

هزری بهرگری:

دوای ئەوێ شه‌ری چالده‌یران ١٥١٤ روویدا کوردستان به‌سه‌ر هه‌ریه‌که‌ له‌و ئاتانی ئیمپراتۆری عوسمانی و سه‌فه‌وویدا دابه‌شکرا، گه‌لی کورد بوو به‌ سووته‌مه‌نی نیوان ئەو دوو لایه‌نه‌. به‌واتایه‌کی تر کوردستان بوو به‌ کاروان سه‌رای شه‌رو ئالۆزی نیوان ئەو دوو هیزه‌ گه‌وره‌یه‌ به‌م پێیه‌ش بی‌ گه‌لی کورد هه‌میشه‌ له‌ حاله‌تی به‌رگریکردن بووه‌ له‌ خۆی، ئەویش بو‌ پاراستنی خۆری مانه‌وه‌ی خۆی به‌ هه‌موو لایه‌نه‌کانیه‌وه‌، ئەم هی‌زانه‌ نه‌یان توانیوه‌ گه‌لی کورد له‌ ریگای کوشتنه‌وه‌ له‌ ناو به‌رن، به‌ ئام له‌ لایه‌نی زمان و کلتوو‌رو فه‌ره‌ه‌نگ و ... تد توانیویانه‌ تا ئاستیکی باش سه‌رکه‌وتوو بن به‌سه‌ر کورددا، بو‌نموونه‌ نووسه‌ریکی وه‌کو (ئیدریسی به‌دلیسی، میرشه‌ره‌فخانی به‌دلیسی) له‌ بری ئەوێ به‌ زمانی کوردی بنووسن ئەوه‌ به‌ زمانی فارسی نووسیویانه‌

شیخ ماری نودی ته نیا به رهه میکی به کوردی نووسیوه نه ویش
نه همه دییه بوئه وی کوره که ی فیری عه ره بی بکات ، له کاتی کدا پتر له
٤٦ به رهه می به هه ردوو زمانی فارسی و عه ره بی نووسیوه . بیگومان نه و
خوزا لکردنه ش به به کارهینانی هیزی سه ربازی و سه رکوو تکردن
نه بوو ، به لکو به جو لاندنی لایه نی به رژه وه ندی خوازی کوردی و ئایینی
بووه ، چونکه گه لی کورد گه لیکه زور به ئایینه وه په یوه سته . به گشتی
بارودوخی نه ته وه و وولات له نه ده بیاتدا رهنگ ده داته وه بویه
ناتوانین باسی به رگری هیچ میله تیک بکهین به بی نه وه ی
ده ستیشانی باروزرو فی نه و ماوه میژوو ییه نه کری

چونکه رووداوی میژووی ئازاربه خشه گیانی بهرگری شاعیر دهخولقینی^۶
دهوروزینیت. کهواته هزری بهرگری له کاتیگدا دروست دهبیت که
حاله تیکی پیچهوانه دروست دهبیت بو نمونه نه گهرکاریکی خراپ
به رامبه ر که سیک نه نجام بدهین ، نه وه بیگومان نه ویش په رچه کرداری
دهبیت بو کاره که . نه گهر نه و نمونه سادهیه بکهینه پیوهر نه وه هزری
بهرگری کوردی له و ساته وه دروست بووه که ئیمپراتوریه تی میدییه کان
له ناو چووه ، چونکه له و کاته وه کورد بووه ته ژیر دهسته و هه وئی
پاراستنی خوئی ده دات له گه ئیشیدا هه وئی دووباره خو ریکخسته وه و
بناتانه وهی و ئاتیش ده دات .

ھزرى بەرگى زۆر جۆرۈ شىۋەى ھەيە ئەۋىش بە جۆرىك ئە گەل گۆرانى
بارودۇخ شىۋەكانى دەگۆرىت

۱- ھزرى بەرگى تاكە كەسى .

۲- ھزرى بەرگى ئايىنى .

۳- ھزرى بەرگى كۆمە ئايەتى ؛ □ ھزرى بەرگى سىياسى

به‌رگری له رووی وشه‌بیه‌وه له فه‌رهنه‌نگه کوردییه‌کان به‌م شیوه‌یه
باسکراوه

- ۱- فه‌رهنه‌نگی خالّ: به‌رگه‌گرتن: خوڤراگرتنی شت له ژیر شتی گران .
به‌رگه‌گرتن: به‌رهنه‌ئست ، وه‌ستان
- ۲- فه‌رهنه‌نگی مه‌باباد: به‌رگری: ممانعه، دفاع، مقاومه .

۳ - قاموسی زمانی کوردی: به‌رگری: به‌رگه‌گرتن = پیش به
پیشک‌ه‌وتنی نه‌یارو دوژمن ، به‌رام‌به‌ر دوژمن وه‌ستان ، دفاع ، مقاومه

ئەوھى تاييەتیش بى چەمكى ھزرى بەرگرى ئەوھلە كەسىكەوھ بۆ
كەسىكى ترو لە نووسەرىكەوھ بۆ نووسەرىكى تر جياوازه بەئام
بەگشتى ھزرى بەرگرى ئەوھى بەرگرىيە لە بۆچوون ، ئابىن ، وئات
.... تد لە كاتىكدا كە ھىرشت دەكرىتە سەر.